

Позиція Всеукраїнської екологічної ліги щодо проекту оновленої Енергетичної стратегії України до 2030 року

Експерти Всеукраїнської екологічної ліги аналізували Енергетичну стратегію ще на стадії проекту в 2005 році та її оновлений варіант у 2012 році і вважають, що це антиекологічний документ, який не відповідає основам і принципам збалансованого розвитку, загальноєвропейським і світовим тенденціям активної переорієнтації на підтримку відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності економіки.

Оновлення Стратегії відбувається за умов відсутності затвердженої Законом України Державної програми економічного та соціального розвитку України на 2012 рік та основних напрямів розвитку на 2013 та 2014 роки.

У Стратегії йдеться про «високе посткризове економічне зростання» та зміни структури ВВП у бік зростання сектору послуг в економіці, проте не пояснюються причини, які мають цьому передувати. В умовах невизначеності на світових ринках, значних соціально-економічних та зовнішньополітичних загроз Україні варто зосередитися на зменшенні споживання паливно-енергетичних ресурсів та енергоємності української економіки. Енергетична стратегія України на період до 2030 року має бути концентрованим виразом політики Уряду України щодо підвищення енергетичної ефективності економіки країни. Уряд має взяти за мету досягнення до 2030 року показника енергоємності економіки, який відповідає сучасному рівню розвинутих країн світу, наприклад Польщі, – 0,16 т. н. е. на 1 тис. доларів США.

Проект оновленої Стратегії не узгоджується з діючими нормативно-правовими актами. Зокрема, із Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища до 2015 року, затвердженим Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 577-р від 25 травня 2011 року, Державною цільовою економічною програмою енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2015 роки, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України № 243 від 1 березня 2010 року.

Стратегія не відповідає загальноєвропейським і світовим тенденціям активної переорієнтації на розвиток відновлюваних джерел енергії, збільшення енергоефективності усіх секторів економіки. Одним з ключових моментів Конференції ООН зі збалансованого розвитку Ріо+20 (червень 2012 року, Ріо-де-Жанейро) стала стурбованість світового співтовариства вичерпністю первинних енергоресурсів. Енергетична стратегія України практично не враховує цей фактор і спрямована на подальше добування і вичерпання вугілля, газу та інших копалин.

Відповідно до умов Протоколу приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства Україна взяла на себе зобов'язання щодо розроблення плану імплементації Директиви 2001/77/ЄС стосовно сприяння використанню на внутрішньому ринку електроенергії, виробленої з

відновлюваних джерел енергії. Цей документ був доповнений Директивою 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел. Зазначені документи встановлюють індикатори щодо частки споживання електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел. Зокрема, в Європі у 2020 році вони мають становити не менше 20% від частки споживання електроенергії, яка вироблена з відновлюваних джерел енергії. Занижені показники розвитку альтернативної енергетики в оновленій Стратегії можуть негативно вплинути на інтеграцію України до Європейського енергетичного співтовариства.

Розробники проекту фактично консервують негативні тенденції в розвитку паливно-енергетичного комплексу та економіки України в цілому. В той час, як розвинуті країни світу ставлять за мету зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР), в оновленій Стратегії планується збільшення споживання ПЕР. Це стосується і атомної енергетики. Стратегією заплановано збереження частки генерації електроенергії АЕС на досягнутому рівні – близько половини загального обсягу вітчизняного виробництва, незважаючи на негативні екологічні наслідки та дорожнечу такої енергії.

Сьогодні, за даними Інституту відновлюваної енергетики НАН України, вартість ядерної енергії, включаючи всі етапи виробництва (видобуток урану, його збагачення, виробництво тепловидільних елементів, їх використання в ядерному реакторі, переробку відпрацьованих елементів і захоронення) становить 4,5 дол./кВт, вітрової енергії – 1,8–2,5 дол./кВт. Міжнародне енергетичне агентство прогнозує зниження вартості вітрогенерації на 25%, генерації за допомогою фотоелементів – на 50% до 2020 року.

Ми вважаємо, що проект оновленої Енергетичної стратегії не містить якісно опрацьованої екологічної складової, адекватної навантаженню на природне середовище, яке виходить з цілей та завдань оновленої Енергетичної стратегії. В заходах з реалізації Енергетичної стратегії моніторинг здійснення екологічної стратегії для паливно-енергетичного комплексу взагалі не передбачений. Відповідні розділи оновленої Стратегії з вугільного та нафтогазового секторів (Розділ 5 та 6) не згадують про екологічні наслідки їхньої діяльності. Складається враження, що екологічна складова оновленої Енергетичної стратегії, як і попереднього документа, написана лише формально і насправді її впровадження не планується.

Енергетична незалежність України не повинна загрожувати екологічній безпеці та вичерпанню природних ресурсів і знищенню довкілля.

Всеукраїнська екологічна ліга пропонує не затверджувати проект оновленої Енергетичної стратегії без належного представлення екологічної складової в документі, стратегічної екологічної оцінки наслідків її впровадження та проведення консультацій щодо проекту з представниками наукових установ, громадських організацій природоохоронного спрямування.